

► Việc làm thoả đáng trong Chuỗi cung ứng dệt may châu Á

Tháng 3/2021

► Các cơ hội cho một sự chuyển đổi đúng đắn hơn của ngành dệt may châu Á theo hướng bền vững với môi trường và phục hồi sau đại dịch COVID-19

Trong bối cảnh ngành công nghiệp dệt may châu Á nỗ lực phục hồi sau những tác động từ đại dịch COVID-19, cần thiết phải có một bước chuyển đổi đúng đắn. Báo cáo này nghiên cứu tác động của đại dịch COVID-19 tới ngành dệt may, đặc biệt trong lĩnh vực việc làm và doanh nghiệp, cũng như xem xét những tác động này trong phạm vi những tác động sâu rộng hơn, cả tích cực lẫn tiêu cực, lên sự phát triển của ngành, và trên các phương diện xã hội, kinh tế và môi trường – từ đó đặt ra câu hỏi: ngành này bền vững ở mức độ nào?.

► Một ngành công nghiệp đang kêu gọi hành động để có bước chuyển đổi đúng đắn

Chúng ta hiện đang trải qua năm thứ hai của đại dịch COVID-19, và các tác động y tế của đại dịch vẫn chưa có dấu hiệu suy yếu. Nhiều quốc gia trên thế giới đang hứng chịu làn sóng lây nhiễm thứ hai và thứ ba, kéo theo hàng loạt biện pháp phong tỏa, đóng cửa và chỉ thị phải ở nhà. Tại châu Á, những ảnh hưởng của đại dịch lên về phương diện y tế trở nên nghiêm trọng hơn trong năm thứ hai này, cùng với những tác động kinh tế và việc làm tiếp tục nặng nề hơn. Báo cáo này nghiên cứu tác động của đại dịch COVID-19 tới ngành dệt may, đặc biệt trong lĩnh vực việc làm và doanh nghiệp, cũng như xem xét những tác động này trong phạm vi những tác động sâu rộng hơn tới sự phát triển của ngành, cả tích cực lẫn tiêu cực, và trên các phương diện xã hội, kinh tế và môi trường – từ đó đặt ra câu hỏi về tính bền vững của ngành công nghiệp này.

Trong hơn 30 năm qua, ngành dệt may đã tạo ra hàng triệu việc làm, chủ yếu cho phụ nữ và trong nền kinh tế chính thức. Ngành công nghiệp này đã mang đến cơ hội thúc đẩy quá trình công nghiệp hoá với tốc độ chóng mặt, đi kèm với nó là phát triển kinh tế và quốc tế hoá thông qua giao thương, hỗ trợ các quốc gia thu nhập thấp trở thành quốc gia thu nhập trung bình và đưa hàng triệu người thoát khỏi cảnh nghèo cùng cực. Tuy nhiên, ngành dệt may đã gây ra các tác động rõ rệt lên môi trường, trong đó có mức độ thâm dụng tài nguyên trong quá trình sản xuất – năng lượng, đất, nước, và hoá chất – cũng như tạo ra những dòng chất thải – nước thải, chất thải rắn, chất thải độc hại và khí thải. Tác động về mặt xã hội cũng mang tính trái chiều. Mặc dù mang lại việc làm, phần lớn những công việc trong ngành yêu cầu kỹ năng thấp và được trả lương thấp; công việc gắn với cường độ làm việc ngoài giờ cao, điều kiện làm việc nghèo nàn, tình trạng bất bình đẳng giới cũng như bạo lực và quấy rối trên cơ sở giới;

và hạn chế các cơ hội thăng tiến trong sự nghiệp cũng như phát triển kỹ năng để có thể đáp ứng điều kiện cho những công việc ổn định hơn và được trả lương cao hơn. Ngành dệt may sở hữu một lượng lớn lao động “có việc làm vẫn nghèo”, là những người có thu nhập không đủ để trang trải những chi tiêu cơ bản của hộ gia đình (Anner 2020a, United Nations 2020).

Tính bất bình của ngành dệt may vốn đã được nhấn mạnh từ trước đại dịch, tuy nhiên những thiệt hại do COVID-19 gây ra cho lĩnh vực việc làm và doanh nghiệp đang đảo ngược quá trình chuyển đổi mang tính lịch sử của sự phát triển kinh tế-xã hội cũng như của việc làm trong ngành dệt may. Một ngành công nghiệp từng thúc đẩy việc làm và sinh kế giờ đây đang sụp đổ, với chuỗi cung ứng toàn cầu thiếu tính minh bạch với tình trạng vi phạm các tiêu chuẩn lao động cũng như nô lệ hiện đại diễn ra phổ biến và các hoạt động sản xuất gây ô nhiễm đất và nguồn nước nghiêm trọng tại các quốc gia có tỉ lệ đói nghèo cao và mật độ dân số lớn (Niinimäki, Peters và các cộng sự 2020, Cole và Shirgholami 2021, ILO 2021a, ILO 2021b, ILO 2021c).

Sau hơn một năm trải qua đại dịch COVID-19, đã có những bằng chứng rõ ràng về tình trạng người lao động và doanh nghiệp trong mắt xích sản xuất của chuỗi cung ứng phải gánh chịu thiệt hại cũng như gián đoạn nghiêm trọng do đại dịch, điều này một lần nữa nhấn mạnh sự bất bình đẳng và bất cân xứng quyền lực trong chuỗi cung ứng. Những tác động do COVID-19 gây ra này đang đặt ra câu hỏi về tiềm năng phát triển bền vững của ngành dệt may và /khả năng tăng tốc quá trình chuyển đổi theo hướng đúng đắn trong ngành.

Để giải quyết vấn đề biến đổi khí hậu, cạn kiệt tài nguyên toàn cầu, cũng như các thách thức trong lộ trình thực hiện các Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs), cần thiết phải giảm thiểu các tác động tiêu cực về mặt xã hội và môi trường. Thực vậy, việc ưu tiên cho yếu tố bền vững về xã hội và môi trường trong quá trình phục hồi sau COVID-19 đóng vai trò then chốt. Không còn đủ thời gian, hay thậm chí là cơ hội để đợi

ngành dệt may có thể quay trở lại trạng thái “bình thường” như trước đại dịch rồi mới bắt đầu hành động. Báo cáo này thảo luận cách thức cũng như tìm hiểu tại sao tính bền vững về mặt môi trường nên đóng vai trò trung tâm trong các chiến lược “khôi phục lại tốt hơn”, và tại sao chúng ta cần cải tiến các mô hình và cơ chế quản lý chuỗi cung ứng hiện hành để thúc đẩy quá trình thay đổi tính bền vững về xã hội và môi trường trong toàn ngành dệt may một cách hiệu quả. Các mô hình hiện hành đang hoạt động không hiệu quả; một phân tích mới đây cho thấy tính hiệu quả của quy định riêng của các doanh nghiệp về các tiêu chuẩn lao động trong ngành gần như không cải thiện trong suốt ba thập kỷ qua (Kuruvilla 2021). Kể cả trong giai đoạn đại dịch, tình trạng cạnh tranh về giá vẫn gia tăng – đây là xu hướng phổ biến trong ngành dệt may và đồng thời tạo ra sức ép lớn lên các tiêu chuẩn bền vững xã hội và môi trường. Theo các doanh nghiệp đến từ nhiều quốc gia sản xuất tham gia khảo sát cuối năm 2020, trung bình giá một sản phẩm trong năm 2020 đã giảm 12% so với giá của cùng sản phẩm đó trong năm 2019, và thời hạn thanh toán đã kéo dài hơn (Anner 2020a).

Tình trạng giảm giá này đồng nghĩa với việc các nhà sản xuất nhiều khả năng phải chấp nhận các đơn hàng có doanh thu thấp hơn chi phí bỏ ra, ảnh hưởng trực tiếp đến chính sách trả lương nhân viên cũng như việc tuân thủ các quy định và tiêu chuẩn môi trường của doanh nghiệp. Các nền kinh tế tham gia vào hoạt động sản xuất trên toàn châu Á cần nhanh chóng phân tích kỹ càng những nguy cơ cũng như cơ hội gắn với mục tiêu khử các-bon và nâng cao tính bền vững về xã hội và môi trường của ngành dệt may, và hợp tác nhằm chủ động định hình vai trò của khu vực trong lộ trình tương lai của ngành. Sự chuyển đổi theo hướng đúng đắn là một hướng đi phù hợp trong hoàn cảnh hiện nay – nghĩa là đạt được những biến chuyển về tính bền vững theo cách “công bằng” đối với người lao động và các cộng đồng có liên quan, đảm bảo không ai bị bỏ lại phía sau. Chính sách mới cũng như đối thoại xã hội liên quan đến quá trình chuyển đổi theo hướng đúng đắn cung cấp những hướng dẫn hữu ích trong việc xây dựng kế hoạch phục hồi và các khoản đầu tư giúp cho một công cuộc phục hồi mang tính bền vững của ngành dệt may.

Contact details

International Labour Organization
Route des Morillons 4
CH-1211 Geneva 22
Switzerland

T: +41 22 799 7239
E: @ilo.org